

Revizijsko poročilo

Viri in načela

Predloga tej izdaji je bila izvirna izdaja v treh knjigah, od katerih je prva izšla leta 1589, druga in tretja leto pozneje, vse tri pa je natisnil Georgius Nigrinus v Pragi. Naslov prve knjige se v celoti glasi: *QVATVOR VOCUM LIBER I. / HARMONIARVM MORALIVM / QVIBUS HEROICA, FACETIAE, NATVRALLA, / QVOTLIBETICA, TVM FACTA FICTAQVE POETICA, &c. / ADMIXTA SVNT: / Nunc primum in lucem editus. / AVTHORE / Iacobo Hándl. / TENOR. / CVM GRATIA ET PRIVILEGIO. / PRAGAE, Excudebat Georgius Nigrinus. / Anno: M. D. LXXXIX.* Enak naslov kot prva, imata tudi druga in tretja knjiga, le da sta v njih ustrezno spremenjeni številčna oznaka knjige in letnica izida. Celotna izdaja vsebuje 53 štiriglasnih skladb, v prvi knjigi jih je 14 (I - XIV), v drugi 19 (XV - XXXIII), v tretji 20 (XXXIV - LIII). Redaktorju so bile na voljo fotokopije glasovnih zvezkov izvirne izdaje, ki jih ima glasbena zbirka Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, potekajo pa iz dveh virov: glasovne zvezke za cantus, altus in bassus hrani Biblioteka Uniwersytetska v Wrocławu, zvezek za tenor pa Biblioteka Główna Uniwersytetska Mikołaja Kopernika w Torunu.

Informativno je redaktorju služila izdaja *Harmoniae morales*, ki jo je transkribiral Ludvik Zepič, uredil Dragotin Cvetko in izdala Slovenska Matica v Ljubljani (1966). Ta že pred leti razprodana izdaja je do takrat nepoznano Gallusovo zbirko svetu odkrila, ni pa bila dosledna pri transkribiranju ritma in se je tudi glede akcidenc približala današnjemu okusu, s tem pa zabrisala čar Gallusove modalnosti. Kot pomožno gradivo so redaktorju služile še nekatere knjige in razprave, med njimi zlasti naslednji dve: H. V. Lanzke, *Die weltlichen Chorgesänge ("Moralia") von Jacobus Gallus, Mainz*

1964, in L. Zepič, *Spremnne besede k novi izdaji Gallusovih a capella zborov "Harmoniae morales"*, Naši zbori 19, 1967, 2-3.

Redaktor se je pri transkripciji ravnal po istih načelih kot pri transkripciji Gallusove motetne zbirke *Opus musicum*; ta načela so podrobno razložena v revizijskem poročilu v *Monumenta artis musicae Sloveniae V*, str. XI - XII. Zato naj bo tu omenjeno samo dvoje. Izvirne notne vrednosti so v tej izdaji zmanjšane za polovico in to dosledno, v dvodelni in v trodelni menzuri. Ker je tako dobljena notna slika glede njunega razmerja na pogled zavajajoča, je treba povedati, da en takt v dvodelni ustreza dvema taktoma v tridelni meri.¹ Besedilo skladb je glede pisave, ločil in velikih začetnic prilagojeno pravilom današnjega latinskega pravopisa. Ponovitve besedila, v predlogi označene z znakom *ij*, so izpisane in postavljene v okrogle oklepaje.

Opombe:

- I. DII TIBI, SI QUA PIOS RESPECTANT NUMINA
Iniciale C.A.Z.S., ki so v izvirni izdaji na začetku skladbe v glasovnem zvezku za tenor, pomenijo posvetilo *Casparo Abbati Zabrdovicensi ac Syloensi*. Zabrdoviški in želivski opat Caspar Schönauer je bil Gallusov najmilostljivejši mecen, skladatelj mu je posvetil več svojih del.
T. 10, B: v izvirni izdaji gis.
T. 27, C: v izvirni izdaji je druga nota h, s tem preče z A.
- III. CURRIT PARVUS LEPULUS
T. 9, A: v izvirni izdaji je druga nota minima.

¹ Podrobneje o tem E. Škulj, *Vprašanje mere v Gallusovih motetih*, Cerkveni glasbenik 86, 1993, 62 - 65.

IV. QUI FUGAT INTREPIDOS

T. 15, T: v izvirni izdaji je tretja nota fusa, četrta semiminima, peta zopet fusa.

T. 17, A: v izvirni izdaji je šesta nota fusa, sedma semiminima, osma fusa.

T. 22, T: v izvirni izdaji je prva nota minima.

VII. QUAM GALLINA SUUM PARIT OVUM

T. 10: primer polovičnega takta, ki nakazuje, da pol takta $2/2$ ustreza enemu taktu $3/4$.

VIII. ERGO MIHI UXOREM QUALEM DUCAM?

T. 42: ponoven primer polovičnega takta; nakazuje, da pol takta $2/2$ ustreza enemu taktu $3/2$.

T. 58-59: v izvirni izdaji črna notacija, opozorilo, da longe ne izpolnijo vsega takta. Secunda pars:

T. 35, B: v izvirni izdaji je zadnja nota c.

T. 45-46: v izvirni izdaji črna notacija, ki opozarja, da longe ne izpolnijo celotnega takta.

IX. ANNA SOROR, SOROR ANNA

T. 33, B: zelo redek primer dvojne notacije v enem glasu.

XI. NUSQUAM TUTA FIDES

T. 21, T: v izvirni izdaji je tretja nota minima.

T. 22, A: v izvirni izdaji je predzadnja nota c.

XII. HEROES, PUGNATE VIRI FORTISSIMI

T. 1, T: v tenorskem glasu predloge je neznana roka vnesla črte na vsako brevis v beli in na tri breves v črni notaciji, kar nakazuje medsebojno razmerje.

T. 50-53: v izvirni izdaji črna notacija, enako v ponovitvi (T. 72-75).

XVII. NIL EST ASPERIUS MISERO

T. 22, B: v izvirni izdaji je prva nota minima.

T. 25, C: četrta nota mora biti c zaradi note f v T.

T. 26, T: na vzporednem mestu (T. 5) je druga nota punktirana.

T. 28, B: na vporednem mestu (T. 7) je nota b.

XX. QUOD LICET, INGRATUM EST

T. 21, C: v izvirni izdaji je tretja nota minima.

XXI. DULCIS AMICA, VENI

T. 11, B: v izvirni izdaji je četrta nota minima.

T. 32, C: v izvirni izdaji je prva nota fis, na vzporednem mestu (T. 18) pa pravilna nota f.

XXII. SI VOX EST, CANTA

T. 18-25: v izvirni izdaji črna notacija.

XXIV. SI PROLIXA FACIT SAPIENTEM BARBA

T. 11, A: zadnja nota je cis na vzporednem mestu (T. 18).

T. 22, T: v izvirni izdaji je prva nota h z razveznikom, zato prečje z B.

XXV. QUISQUIS AMAT DICTIS

T. 23, T: izvirni izdaji je druga nota d, kar ustvarja vzporedne kvinte z B.

XXVI. NE IACTES

T. 15-16: v izvirni izdaji črna notacija.

XXVIII. O HOMO, SI SCIRES

T. 33, C: v izvirni izdaji je prva nota fis, kar z noto pred njo ustvarja skok zmanjšane kvinte.

T. 36-44: v izvirni izdaji črna notacija.

XXIX. NEMO PLACET STULTIS

T. 14, C: v izvirni izdaji je četrta nota minima.

XXX. VITAM QUAE FACIUNT BEATIOREM

T. 10, T: v izvirni izdaji je peta nota c.

XXXII. BARBARA, CELARENT

T. 34, A: v izvirni izdaji je zadnja nota minima. Secunda pars:

T. 4, B: v izvirni izdaji je zadnja nota minima h, kar ustvarja z naslednjo noto skok zvečane kvarte.

T. 9, A: v izvirni izdaji je četrta nota h, šesta pa c.

T. 15: nov primer polovičnega takta.

T. 38, A: v izvirni izdaji je četrta nota g.

T. 43, A: v izvirni izdaji je druga nota g.

XXXV. CUI DOLUS EST GRATUS

T. 20, C: na vzporednem mestu (T. 9) peta nota ni punktirana.

XXXVI. ARCHIPOETA FACIT VERSUS

T. 3, C: v izvirni izdaji je četrta nota minima.

XXXVII. DOCTUS AIT

T. 20, A: v izvirni izdaji je zadnja nota minima.

XXXIX. O, QUAM DURA PREMIT MISEROS CONDITIO VITAE

T. 32, A: v izvirni izdaji je tretja nota f, prav tako na vzporednem mestu (T. 40).

XL. SUNT TIBI VITANDI SERMONES

T. 1, A: v izvirni izdaji manjka pavza.

T. 6, C: v izvirni izdaji je tretja nota f.

T. 37, A: v izvirni izdaji manjka prva pavza.

XLI. QUID SIS, QUID FUERIS

T. 3, C: v izvirni izdaji je pavza celotaktna.
Secunda pars:

T. 17: edini primer v *Harmoniae morales*, kjer je zadnja nota semibrevis, verjetno zaradi besedila.

XLIII. EN EGO CAMPANA

T. 24, C: na vzporednih mestih (T. 22 in 23) je prva nota cis.

XLV. CLARE VIR

Skladba je bila namenjena zabrdoviškemu opatu Ambrožu Teleczenusu.

V izvodu izvirne izdaje, ki je bil za predlogo, je v glasovnem zvezku za cantus z neznano roko melodiji podpisano besedilo na čast kardinala Hipolita Aldobrandinija, papeškega legata, ki

je 7. decembra 1588 obiskal Prago kot odposlanec papeža Siksta V. Mogoče je bila takrat skladba s tem tekstom izvedena iz Gallusovega rokopisa, vsekakor je bil zapis vnesen po letu 1590, morda leta 1592, ko je Aldobrandini postal papež Klemen VIII.

Secunda pars:

T. 24, A: v izvirni izdaji je druga nota h, na vzporednem mestu (T.31) pa b. Pravilna nota a je na drugih dveh vzporednih mestih (T.47 in 54).

XLVII. ANSERIS EST GIGA

T. 17, C: v izvirni izdaji je prva nota minima.

T. 20, T: v izvirni izdaji je deveta nota g.

XLVIII. SCILICET EXTREMIS

T. 17, A: v izvirni izdaji je četrta nota minima.